

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatonok
Zradny je.

Za staw sprócnj
Napoj mócnj
Lubosć ma;
Bóh pak swěrnj
Přez spar měrnj
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džěłaš
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty

Z njebjes mana
Njeh ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Gserbiske njedželske łopjeno

W Budyschinje

11. novembra 1934

Baugen

24. njedžela po šwjatej Trojizy.

Gal. 6, 7—10.

„Njemolće žo“, tak šwjaty japoschtol Pawoł nam na spočatku našeho teksta pschivola. A tajke napominanje je tehodla jara nužne, dofelž žebi ludžo husto žyle wopacžne myšle wo Bohu činja. Bóh je jim jenož Bóh luby knjes, kotrehož žebi jako dobročiwneho nana pschedstaja, kiž kłostacž njemóže. Tajki pak Bóh njeje. Pschi wschej šwojej bójskej milosceži wostanje wón tola tón šwjaty, prawy Bóh, kiž wschón hrěch hidži, kiž starschich hrěchi domaphta na jich džěczoch hacž do tšecžeho a do schtwórteho stawa. Tuž njemolće žo, Bóh njeda žo sa žměch měcz. Někotryžkuli, kiž je i hanjazymy šlowami Boha a wscho šwjate do prócha czahnył, je kłostanje sa šwój nještutł hižo na tutej semi namakał. Šhiba teho pak wěny, so jónu džeń pschindže, hdžež dyrbimy wotmołwicž sa kóžde njewužitne šlowo, kotrež žmě rěczeli.

Tajžy wužmėwarjo my čitarjo tuteho šerbiskeho njedželskeho łopjena nješmny. W našchich domach žane šalliwanje ani leštrowanie nješnježi. Ale, hdys tež Bože njeno, kaž žo šluscha, jenož w modlitwoje a w nutrnosceži wužiwamy, našch Šbóžniř nam praji: „Woni njebudža wschitžy, kiž te mni knježe, knježe rjeknu, do njebjeskeho kraleštwja pschincž, ale kiž wolu činja mo-jeho wótža w njebjekach“. My dyrbimy wotmołwicž tež sa kóždy štutł našeho žiwjenja, kotryž žmy činili, njeh bė dobrny abo šny. Se šwojim činjenjom Boha čješćimy abo jeho hanimy. Bóh pak njeda žo sa žměch měcz, tež i našchim nješcheseštjanškim činjenjom niž.

„Šchtož čłowjek žnje, to budže wón tež žnjecž.“

Hdnyž je ratař žně domšlował, potom hanđom šapocžnje rolu i nowa wobstaracž a sa nowe wužywanje pschihotowacž. Wón wora a wóčži a roli te hnojidła pschivjedže, kotrež trjeba. A potom pschindže wažne džělo, wužywanje. Ratař wě, šchto

wschitko wot teho wotwižuje. Pschetož kaž žny, tak tež žně. Tuž i temu kóžde sorno njewošnje, ale jenož dobre, wučžiscžene, wušwolene žito.

Čłowjek džěla tež jako wužywar na roli šwojeho žiwjenja. Šbóžda myšlicžka, kiž i jeho wutroby wužadža, kóžde šlowo, kotrež jeho hubje rěczitej, kóždy štutł, kiž jeho ruzny čjinitej, to žu te žymješka čłowškeho žiwjenja. A wone šesthadžaja a roštu, pschinježu łopjena na kěšny a šlónčnje plody, dobre, abo ške, po tym, kaž žymjo bė a tajka bė rola. Šaž žymjo, tak plód; kaž plód, tak tež žně, to placži tež sa rolu čłowškeho žiwjenja.

Šak hubjene žymjo na hubjenu rolu wužywana hubjenty plód a šataniske žně pschinježe, to pokasuje nam Bože šlowo jara jahnje: „Šbóždy budže šphtowany, hdnyž wón žam wot šwojeho łóschta budže čžehnjeny a wabjeny. Potom, hdnyž je tón łóschť podjał, porodži hrěch; hrěch pak, hdnyž je došonjany, porodži žmjereč.“ Šnajesh tajke šphtowanie, hdžež bu ty wot łóschta čžehnjeny a wabjeny? Šajprjedy bė to jenož njeprawa myšlicžka, i kotrež žy žebi hrajkaf. Ale potom bjesbóžna myšlicžka i šakasanemu štutkeju dowjedže. A potom pschi jentym pschestu-pjenju njewosta, ale hrěch bu twój knjes. „Šchtož hrěch čžini, tón je hrěcha wotrocžł.“

To je žakofnne šhutna wěrnoscež, so i maleho šleho hibanja je šataniskeju wěštoscežu jedyn hrěschny štutł po druhim wurošce. Abó je twoje žiwjenje šwobodne wot tajkich plodow teho čžěka, wo kotrychž šwjaty Pawoł praji: „Šjamne žu pak štutki teho čžěka, kotrež žu: mandželštwolamanje, šurwarštwó, njecžištoscež, njepóžcziwoscež, pschibojštwó, šuškanje, njepšchecželštwó, šwada, šurwoscež, hnėwanje, pošwarłki, roštorłki, kęacžštwó, šawiščž, mordowanie, wopikštwó, wobžranštwó a tym podobne wěžy, wot kotrychž ja wam prjedy praji, kaž tež wam prjedy prajil žym, so, kotřiz tajke čžinja, njebudža Bože kraleštwó herbowacž.“ Ty žnadž prajišč: „To njemóže mi žadyn čłowjek porokowacž, so

krótki herbští spěvo saspěwamy. Wón wo to proschesche. Wty wu-
spěwachmy přenju shtucžku hymny: „Kjana Sužiza“. Widžom-
nje swježeleny wón tež nam ruku posficzi a pschi poslednej ruzh
jemu herbští žonjazh khór napscheczó klincžesche: „Wty šo wšchitzh
jara wježelimty, šo jutije nascheho wjedniša wohladamy!“ a jemu
to tež hnydom do němškeje rěče pscheloži. Bohaty pschiflesš
pschihladowarjow bě nam myto a žmějo wón wotmołwi: „Šaj,
jutije jeho wohladacze!“ Nětk pať bě najwjetšchi cžadž, šo šo
my žónške do šwojich hospodow wrócžichmy, dofelž mějachmy tola
ważny džen psched šobu. Elektriška bě pschepjeljena. Tuž šažo
pěšchi do města. Polnóz njebě daloko, hdyž šo k měrej podachmy.

Šsobotu rano šažo we 8 hodž. k žnědanju. Pšychne a žwje-
dženške běchmy šo šhotowale. Po žnědanju dojedžechmy do lěh-
wa. Tu šo Bože žlónčžo k njebež dele na naž žmějesche. W
11 hodž. powobjedowachmy a potom dojedžechmy šažo wrócžo na
naměštno, hdžež šo cžah tyh, kiž běchu w narodnej drašče, se-
štupa. Wty Šserbja, jako kważny cžah; bantaty a rubišchžaty
bě braščka. Njemwješta we wěncžku, rjana parlata a w herbškim
pješlu ponižnje pódla namoženje krocžesche, tehorunja tež druška
pšychna a parlata. Ša nimaj ta knježna w šchidlatej kapje, w
běhnyh rukawach a kražnym rózowym rubišchžezju. Šej ščehowach-
my my žónške, dvě w běhnyh rukawach a dvě žwjedženšy w
herbškich pješlach. Tak džechmy po dwu, žona pschi mužju, to
bě žwjedženški napohlad. Š dnykom w 1 hodž. šo cžah šahiba,
heržy piščachu; tuž šo lóschtnje štupasche. Wjedniš Hitler w
aucže stejesch a pschezo a pschezo šažo žmějo ruku šbēhasche.
Šdyž běchmy nimo wjedniša, našcha knježna w šchidlatej kapje
a jena k Hornjołužicžankow k cžaha wustupišchtej. Štupachu do
rjada tyh, kiž mějachy něščto pschepodacž, šo bnychtej šobu psche-
podakej wjedniškej kóschit k wubjernym jablkam, pšycheny
k bantom hornjołužicžich a herbškich barbow. Cžah bě nimo šchol;
Wjedniš rjad pschepodawarjow pschēndže a štupi šo šažo pola
auta — pschipódla pschezo film wjercžachu. — Dvě knježnje se
Šchaumburg-Lippe šo wjedniškej k prawizy a lěwizy štupišchtej;
wón pať šatiwny na našchu knježnu a rjekny: „Tu kněžnu w
bělej kapičžy byh rad tu k prawizy mě!“ Šaž cžerwjene ja-
blučžo šo knjemu žmějo woma pschistupi a k njemu rjekny:
„Naščemu wjedniškej najwutrobnišchi postrow wot Šserbškeho
towařštwja „Čžornobóh“ k Drježdžan!“ To tež jemu hnydom
do němškeho pscheloži. Pšchi žuščy šynkacy je wjedniš wulke
wocži cžiniš, ju ša ruku k rjada krocžel do přēdka ščabnyš a
rjekny: „Bitte eine Großaufnahme!“ Tak je wobras do nowin
a cžahopišow nastal.

Cžah hibasche šo mjes tym psches město a po cžahu šo
našcha knježna šažo pschisamkny. Dale cžehnjechu psches město.
Šašy běchu k pschihladowarjemi wobrubjene. Docžezechmy do
lěhwa. Tu hodžinku wodynchmy. Někotryh štupnje cžišch-
cžachu. Wty Šserbjo pať běchmy hiščezje štrowi na nohomaj, a
teho běchmy wježeli. Wottudy džechmy dale na Zeppelinowu
kušu, kotraž šo k tyžazami ludu mjerwjesche. Bože žlónčžo bě
žyly džen žmudžiko, a tak bě tu pschi šastupje tak proščne, šo
lědy móžno dychacž. Ši jehwiščezja běchu tu natwarjene, po-
dachmy šo na přenje. Pšchedžnda žwojich Šserbow pschedštaji.
Šarejwachmy herbški walčžik a wuspěwachmy: „Šdyhom žwoj.
Šana“, přenju shtucžku. Ša druhim jehwiščezju rejowachu Šor-
njołužicženjo štaru lužicžku reju.

Šažo cžehnjechmy dale do stadiona. Tu hudžba hrajesche,
šhorhoje běchu tu rostwite. Wty draštarijo hudžbu wobrubichmy.
Dofelž šo hižo cžmišche, žwětkomjetaki jažne žwětko na naž mje-
tachu. Ši hromady žuchich walčžkow drjewa šo jažnje palachu.
Šwonka našcheho wobrubja pať pschijēdžechu burjo k konjemi a
wosami a wšchelakim burškim gratom; pohoncžojó k šchudami

prastachu. To naž wšcho tak domišniške ščžini. Rěčny khór tu
rěčjesche a spěwne towařštwja spěwachu. Bě hlubošo do wječžora,
hdyž tu wotstupichmy.

Š druhim šastupom šažo do stadiona šastupichmy a wohla-
dachmy nětk wobnjostroj, kažkiž jón hiščezje njeběchmy wohladali.
We wšchěh štronach prastasche a šo blyškasche žnawo ¾ hodžiny
dofho. Prastot a žwětkina naž hiščezje šhwilu domoj pschewo-
džesch. Pšchindžechmy wrócžo do lěhwa. Tu wječžerjachmy, šažo
kaž džēn předy, jenož pó cžmi. Po wječžeri šhwatachmy my
žony pěšchi do hospodow. Šdyž běchmy ju dozpēli běšche w nožy
w 1. hodžiny. Šajprijódžy šo wupročichmy. Šotom džechmy
špokoženi se žwojim wustupom ša Šserbštwjo lehnycž.

Šajwažnišchi džēn bě nětk nimo, tola namaščachmy hiščezje
telko štarhč rjanosčow w měščze. Tola wo tym, lubi cžitarjo,
njech pschichodne kopješka powēdaju. L.

Čłotojeť njeje žitoy . . .

Bě wocžer. Štajnje bjerjesche dwaj měščkaj šobu na
pastwu. W jennyh bě šhlēb — jēdž ša cžeko, — w druhim
Biblija — žyřba ša dušču. —

Ras nadeždže jeho žuščy knjes hlubošo šanurjeneho do
Biblije. Wušmēšchejo šo jeho woprašča: „Kať móžeczje tola
tajke štare, wotšudže wēžy cžitacž?“

Wocžer wotmołwi: „Dw, Biblija mi njeje ženje
wotšudla! Pšchetož tam žym ja w najlēpšchim towařštwje —
žym mjes japoščtołami a profetami!“

Žyrfej a štat.

Šserbški štupendij. Šaška krajna žyrfej je šažo ša tutón
šemešter štupendij ša herbškich študowazhch bohóšlowow wu-
piškala. Šamotwjena maja hacž do 1. dezembra šapodate bnyč,
a to pola krajnožyršwinského hamta w Drježdžanach.

Lubišski šuperintendent Žagšch, kotryž je k dobom wjedniš
šatjekho Šwangelškeho šwojšta, bu na reformaziškim žwjedženju
ša „wýchšcheho žyršwinkého radu“ pomjenowaný. Škrajny bi-
škop póžla jemu žam wožobinski list, w kotrymž jemu džak a
pschipóšnacže wupraja ša to, šo je wustupowal ša protestantiš-
mus a žebi tak wožebiteje šažlužby dobyt. — Žyly Lubišski žyrš-
winski wokrjež niž jenož, ně wšchudžom tam, hdžež w Šaškej
k Šwangelškim šwojštom džētaja, ša ewangelštu žyrfej reforma-
zije, wježeli šo kóždy tuteho cžestneho pomjenowanja. Šnjes šu-
perintendent Žagšch šastupuje tola njebojšliwje wēž protestan-
tišma a štutkuje dorasnje šobu ša došřadowanje žyršwinského
žiwjenja w ewangelškej krajnej žyršwi. Tež našche njeđželške
kopjeno wupraja jemu wutrobne šbožopšchecja.

K wulkemu štutkej žylyho luda: „Wintērhilfšwert“ wofa
tež ewangelška žyrfej žyly lud. Němški biškop je šo k wožebitym
šlowom k ludej wobrocžik, jón napominajo, w šchēščžijanskej
luboščzi žwěru šobu ša to štačž, šo šo wulki nadawš, kotryž je
Adolf Hitler ludej a krajej ša tutu šymu štajik, pschewjedže. Šaj,
ewangelška žyrfej, tak biškop praži, štupi k wježeloščezju štutkowa-
žeho šchēščžijansštwja šobu do tuteho wojowanja. Šeje šastojnižy
a duchowni wopruja šobu ša tutón hoberški štutk, a jeje štawy
wšchē žu wutrobnyje a naležnje namotwjene, k wježelom a žwěru
cžinicž po kašni Biblije: „Ty dnyšch žwojeho bližšcheho lubo-
wacž jako žam šo!“

W Špētrohrodže je Šsowjetruška šawrēta hollandsku žyr-
fej. Kaž čžeja nowinarjo wjedžecž, je šo tole tohodla štašo,
dofelž je šastupjeť Šollandskeje w Genfu protestowal pschecž-
wo tomu, šo bnyču Šsowjetrušku do Šwajška ludow pschijeli.

— Tule zyrkej je zarina Katharina II. natwarika. Chytsche bo i tym dżatowna wopokasacz ja to, so bě hollandski admiral jej i nękajkej službu pośluził.

Wschelate i blisfa a dalota.

Njeřwaczidlo hotuje so bórny žwoju i nowa wuhotowanu a pschetwarjenu zyrkej požwjecjeć. Škřichimy, so budže wo wjele hinařha a rjeńřha hacž bě. Dostanjemy potom wěšće wobščěrnju rosprawy i wořady hameje tež sa nasche kopjeno. Pšchějemy wutrobne, so by so wořo derje radžilo.

Do Minakata ščelemy tehorunja tute wutrobne pšchecžu sa ščonczenje wobnowjenja. Š Minakatskeje wořady pšchindže nam wšchěm wěšće nadrobna rosprawa wo wobnowjenju kaž wo wořwjeczenju.

Š **Drježdžan** piřachmy halle njedawno, so je němski biskop Müller Drježdžanski snaty Boži dom „Frauenkirche“ — Šerb praji: „Anjenimu zyrkej“ — pomjenowal: „Dom“. Reforma-ziški žwjedžen je nětk sakski biskop Coch tutón nowy „Dom“ požwjecčil. Šodžinu dołho šwonjachu wšchě šwonny wšchěch ewan-gelškich Božich domow měřta. 1/210 hodž. pšchicžeže krajny biskop Coch i pšchewodom wšchěch radow krajneho zyrkwinskeho hamta a zyrkwinskeho pšchedstejiczerřtwu do Božeho domu, w kotrymž njebě žaneho prošdneho měřtna wjazp. Šwjatocžnosč porjeń-ščiščtej a wudebiščtej sextett Sakškeho pošawnškeho miřijon-řtwu a zyrkwiny šhór. Biskop Coch šaloži žwoju požwjeczerřku rěč na snate Pětrowe šlowo i hory pšchekrařnjenja: „Anježe, tu je dobre byčž!“ Wón wupraji, so žo wjeřeli, so žmě hižo na reformaziškim žwjedženju tutón krařny Boži dom, tutu wu-řnamnu zyrkej protestantisma jako „Dom“ požwjecjeć, a ščoncži: „Po Božim šlowje a po modlitwje je tutón Boži dom jako „Dom“ požwjeczeny.“ Ša wšchšcheho měščezanořtu rě-čješche měščezanski rada Kähler a wupraji wutrobne šwožopšche-čza. Biskop hnydem šapokasanje tachantskich předarjow — Domprediger — pšchijamny a šapokasa jako tachantskeho šara-řja dołalnego druheho duchowneho tuteho Božeho doma, šararja Šchutnehta a jako tachantskeho předarja wjedniřa sakškeho ewan-gelškeho nowinarřtwu pšchi krajnym zyrkwiny hameče, šararja zyrkwineho radu Šecka. Šoždeho pomjenowu šdobom sa wšch-šcheho zyrkwineho radu. Po wořwjeczenju wobegu, — pšchi tym škutkowachu žobu duchowni zyrkwinskeho hamta a druřy šararjo — pšchepoda šoždemu Bibliju. Wulki šerluřch Lutherowy žo wu-řpěwa, a biskop Coch předomasche, žo šaložiwšchi na te šlowa Biblije, i kotrymž ewangelist Matej wopiřuje šetkanje Pětrowe i Jeřubom na morju: Riz je žwojeje čłowjeřkej mozu, ně i wěru dohřwamy my a dořdženy i měřej! Šať bě to pola Luthera.

Šola nař to tež hinař njeje. Š bibliju je Luther i tomu do-řchol. Biblija a reformažija šluřchatej hromadže. Wšcho nabožne žedjenje nascheho čža a nascheho luda špokoji jenož čžiřte šlowo Biblije. — Po žwjedženřkej Božej službje žwjecješche biskop i wořadu žwjate wotkasanje. Šopoldnju měješche tachantski šarař Šchutnecht žwjedženřku Božu službu ja džecži a wječzor tachantski předar Šeč žwoje nastupne předomanje. Wječzor běščtej tež „Dom“ a Lutherowy pomnik, kotryž pšched nim šteji, žwjedženřžy wobřwětlenej. — Šať je měř reformažiski žwjedžen a jubilejny džej Biblije ja Drježdžany a i tym sa žyku Sakřku wořebiteho wuřnama.

Šlód. Šať šteješche w přenim novemberřkim čžiřle. Š šlód hrořy po dalokich krajinach nascheje šemje, wořebje tež mješ wu-

krajinskim ratarjemi Ruřteje. Ruřka je, šať dyrbješche w tam-nych wnečřkach rěčacz, „šlód žobu do služby žwojeje poliřki štajila“; wona čže i šlódom šhlořtacž buřow, kiž njedopjelnicu, šchtož bě jim wšchnořč napořožila. Šlód je był šchud w ruřy Boha Wšchhomožneho, šhlořtacž, wucžicž, napominacz, warno-wacz čłowjekow tuteje šemje. Wón žebi njeda ničžo i ruřow wřacz a rubicž. Wón žo njeda sa žměch měčž, ani wot wšch-nořčow, ani wot ludow, ani wot jenotliweho. Šopomny to nastajnje a pšchi wšchěm!

W Königsbergu wobnowjeja „dom“. Pšchi tutym džele namakachu wobras nascheho reformatora Luthera, kotryž je drie lěřtotki dołho šabny był. Ša wobrařu widžiřch Luthera w talaru i nahej šlowu. Wšyřla žebi, so je tutón wobras něhdy šhotowil njejnaty Königsberřski moleř, žnadž w 17. lěřtotku po šlaw-nyh molerju Lukaschu Šranachu.

Lutherowy wobras nořy jich nětkle mnoho jako plaketu. Šo je prawje šať! Šaťke pšchityřnjenki žu nětkle šdobom šnamjo wuřnacža. Šuž wuřnajmy žo tež my i tym jako Lutherřy! Ša tute 20 pi. — a ja tutu žnadnu placžiřnu dostanjesh wobrař! — tež hiščče dořaha.

W Stralsundje wobnowichu zyrkej Šswj. Mikławřha a i njeř šdobom hoberřku dubowu poštawu Šhrřřtuřowu. Šuta je 5 metrov wyřoka a bu we wšchěj žwojeje bywřchej řia-nořči, i kotrež ju štari miřchtrojo šhotowichu, šnowa šhoto-wjena a na wořebitym měřtnje pošajena. — Šuta powješč nař dopomni na štare, ale pať šažo řjenje wobnowjene poštawy, kotrež běchu hižo wot někotrych lěř žem w Božim domje w Njeřwaczidle widžecž. Šaž šřniřimy, tam po dořonja-nyh wobnowjenju a pšchetwarjenju Božeho doma hiščče wjazp šaťkeho řianeho wohladamy.

Na kotrym šřhodženku žy Šy?

Namorjať bě, kaž šať někotryřkuli druhi, w morju žmjerčž namakal. Bě žo tepil. Šola njeho namakachu Bibliju. Ša jeje přenju štronu bě napiřal: „Šutu Bibliju žym čžital — najpředy w pošluřchnořči pšchecžimo macžeri, potom w štarořči wo žwoju duřchu a ščoncžnje w lubořči i žwoje-mu Anjeřej Jeřubej Šhrřřtuřej.“

Na pučž.

„Nješabudž ludo reformažije, šchto tebi Luther da!“

němski minister dr. Šrid.

„Šdžež je Břimo, tam je Bóh, dořelž je wono jeho a jeho šnamjo, a hdyž Šy jo pšchijimasch, pšchijimasch Šy Boha.“

D. Martin Luther.

Šiřtowanje: Ša 25. p. Šr. (Šokutny džej) Š. w Š. — Ša Šsmjertnu njedželu: pošaji i. w. f. Š.

Ša žmjertnu njedželu.

Šaž hižo dołhe lěta čžemy tež lěřka ja Šsmjertnu nje-dželu nasche kopjeno wořebje wuhotowacz, šať so žo derje hodži, je rořdželicž do domow abo pšchi zyrkwinych durjach abo na šerchowje. Šať je to hižo pšchego wjele wořadow čžinito. Nječ žo lěřka jich hiščče wjazp ja to rořkudži. Čžiřto placži 5 pi. a prošny, jo hacž do 19. novembra w „Šserbřkich Nowinach“ štačaj.

Čžiřčezernja a redaktor.